

BİR ZAMANLAR SEKA VARDI

Aydınlık Gazetesi, 21 Kasım 2020

Yıldırım Koç

Bugün Türkiye'nin en önemli sorunlarından biri, işsizliktir. TÜİK'in işsizliğe ilişkin verileri dikkatle incelendiğinde ve işsiz olmasına karşın iş aramadığı belirtilenler de dikkate alındığında, işsizlik artmaktadır. Ayrıca, ücretsiz izne çıkarılanlar verilerde işsiz olarak gözükmemektedir. Birçok kişi, işgücü anketlerinde kendilerini öğrenci, ev kadını, emekli, vb. olarak ifade etmelerine karşın, iş bulabildiğinde çalışmak zorunda olan işsizlerdir. Ayrıca gizli işsizlik ve eksik istihdam da ciddi bir sorundur.

İşsizliğin artmasının en önemli nedenlerinden biri, kamu kurum ve kuruluşlarının yıllarca özelleştirme adı altında kapatılmasıdır, tahrip edilmesidir. İthalatın artmasının, Türkiye'nin cari açığının büyümesinin nedenlerinden biri de özelleştirmelerdir.

SEKA'NIN ÖNEMİ

Türkiye iktisat tarihinde bir dönem SEKA (Türkiye Selüloz ve Kağıt Fabrikaları İşletmesi) adıyla bir kuruluş vardı. 1936 yılında kağıt üretimine başlayan bu kuruluş, özelleştirme saldırısı öncesinde Türkiye'nin kağıt ve karton ihtiyacının büyük bir bölümünü karşılıyordu. Ayrıca çok sayıda insana doğrudan, girdileri temin eden kişilere de dolaylı olarak iş imkanı sağlıyordu.

Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu'nun 1980 yılına ilişkin raporunda belirtildiğine göre, SEKA'nın Afyon, Aksu, Akdeniz, Balıkesir, Çaycuma, Dalaman, İzmit, Karadeniz ve Kastamonu fabrikalarında ve genel müdürlükte toplam 1725 memur ve 11.697 işçi çalışıyordu. Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu'nun 1987 yılına ait raporuna göre ise SEKA'da 1107 memur, 589 sözleşmeli personel ve 10.123 işçi istihdam ediliyordu.

SEKA fabrikaları özelleştirildi; SEKA kapatıldı. Yaklaşık 12 bin ailenin geçim kapısı kapandı. Ayrıca, Türkiye'nin kağıt ihtiyacı ithalatla karşılandığından, döviz harcamaları arttı ve bu durum, cari açığın daha da büyümesine katkıda bulundu.

SEKA

Sümerbank'a ait İzmit Kağıt ve Karton Fabrikası'nın temeli 1934 yılında atıldı ve işletmede ilk kağıt 18 Nisan 1936 günü üretildi. 6 Aralık 1936 günü ise ikinci Kağıt ve Selüloz Fabrikasının temeli atıldı. Kocaeli Mebusu Sırrı Bey, 14 Ağustos 1934 günü gerçekleştirilen temel atma töreninde şunları söylüyordu:

"Taayyün etmiş hakikattir ki, iktisadi esaret, siyasi esaret kadar bir milleti benliğinden mahrum eder. İktisadi esaretten kurtulmak da, ecnebiye muhtaç olmamak, kendi ihtiyacını kendisi temin etmek, parasını mümkün olduğu kadar memlekette bırakmakla olur. Osmanlı İmparatorluğu'nun iktisadi esaretten kurtulmamasına sebep bunları yapmaması idi. (...) Bizim bir fabrika yapmağımız başka milletlerin fabrika yapmalarındaki muvaffakiyete benzemez. Bizim her kurduğumuz fabrika iktisat sahasında da ispatı rüşt ettiğimizin canlı delilidir."

21 Haziran 1955 günü de Türkiye Selüloz ve Kağıt Fabrikaları İşletmesi (SEKA) kuruldu.

ÖZELLEŞTİRMELER

SEKA, Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 06.12.1997 günlü kararıyla özelleştirme kapsamına ve 15.07.1998 günlü kararıyla da özelleştirme programına alındı.

SEKA Bolu İşletmesi, 24.05.2000 tarihinde özelleştirildi. Dalaman İşletmesi 30.03.2001 tarihinde satıldı. Afyon İşletmesi 02.06.2003 tarihinde özelleştirildi. Çaycuma İşletmesi 30.06.2003 tarihinde satıldı. Balıkesir İşletmesi, 30.06.2003 tarihinde özelleştirilerek devredildi. Aksu İşletmesi 24.10.2003

tarihinde özelleştirildi. Kastamonu İşletmesi 06.11.2003 tarihinde özelleştirilerek devredildi. Karacasu İşletmesi 15.04.2004 tarihinde özelleştirildi. Akkuş İşletmesi 9.11.2004 tarihinde özelleştirildi; Ardanuç İşletmesi ise 09.12.2004 tarihinde Ardanuç Belediyesi'ne devredildi.

SEKA İzmit İşletmesi ise kapatıldı ve arazileri Kocaeli Belediyesi'ne devredildi. İzmit İşletmesi'ne ait fidanlık arazisinin 1600 dönümlük bölümü Ford Otomotiv San.A.Ş.'ye, "bedeli Hazine'den görev zararı olarak tahsil edilmek üzere, 8,4 trilyon TL bedelle" verildi.

SEKA 2005 yılında kapatıldı.

İşsizlikle mücadelenin en önemli araçlarından biri, SEKA gibi önemli kamu işletmelerini yeniden devlet mülkiyetinde kurmaktır. Kocaeli Milletvekili Sırrı Bey'in yukarıda aktarılan sözleri günümüzde de geçerlidir.